

perustehtävän palvellessa muita perustehtäviä. Hankkeessa ollaan kiinnostuneita myös ammattikorkeakoulujen T&K-työn käsitteellisestä ja eettisestä perustasta, rahoituksesta, T&K-työn laadun varmistuksesta ja ammattikorkeakoulujen kansainvälisestä hanketoiminnasta. AMKtutkan johtoryhmä asetti kuuden kehittämisrenkaan toiminnallisiksi tavoitteiksi:

- ammattikorkeakoulujen T&K -työhön liittyvän käsitteellisen perustan selkiinnyttäminen ja yhtenäistäminen sekä T&K -työn rahoituksen parantaminen.
- opettajien, T&K -henkilöstön ja työelämän/pk -yritysten henkilöstön T&K -työn ja opetuksen yhteensovittamiseen liittyvän osaamisen vahvistaminen.
- oppimisympäristöjen ja -menetelmien kehittäminen T&K -työn ja opetuksen yhteensovittamista tukeviksi.
- opetustoimintaan liittyvien toimintatapojen (esim. lukujärjestysten, työsuunnitelmien tms.) kehittäminen T&K -työn ja opetuksen yhteensovittamista tukeviksi.
- ammattikorkeakoulujen T&K -työn laadun varmistamisen edellytysten vahvistaminen, laadunhallinnan menettelyjen selkiinnyttäminen ja eettisen perustan vahvistaminen.
- ammattikorkeakoulujen kansainvälisen hanketoiminnan ja T&K -työn verkostoitumisen edistäminen.

Välillisesti hankkeessa pyritään:

- vahvistamaan opiskelijoiden T&K-työn osaamisen kehittymistä.
- helpottamaan opettajien sekä opiskelijoiden T&K -työhön ja T&K -henkilöstön opetukseen osallistumista.
- lisäämään T&K -työn määrää opetuksen yhteydessä nykyisillä rahoitusmäärillä.
- vahvistamaan alakohtaista ja monialaista verkostoitumista ja yhteistyötä.
- tukemaan ammattikorkeakoulujen T&K -työn profiloitumista ja näkyvyyttä kansallisella/kansainvälisellä tasolla.

AMKtutkan tarpeellisuus

Ennen kehittämisverkoston työskentelyn käynnistymistä haluttiin varmistaa kehittämisrenkaiden teemojen relevanttius ammattikorkeakoulun johdolle tehdyllä kyselyllä. Vastaukset saatiin 20 ammattikorkeakoululta. Johdon sitoutumista tämänkaltaiseen kehittämistyöhön osoittaa mm. T&K -työn ja opetuksen vuorovaikutuksen edistämisen kytkeminen lähes kaikkien ammattikorkeakoulujen strategiaan linjauksiin. Johto koki T&K -työn ja opetuksen integroinnin hyödyntävän opetusta ja onnistuessaan integroinnilla ajatellaan olevan myös aluekehitykseen myönteistä vaikutusta. Opetuksen ja T&K -työn vuorovaikutusta oli osassa ammattikorkeakouluja edistetty oppimisympäristöjä ja -menetelmiä kehittämällä, henkilöstön osaamista vahvistamalla ja rakenteita uusimalla. Opetustoiminnan sisäisten toimintamallien kuten opetussuunnitelmien ja työaikasuunnitelmien ja lukujärjestysten kehittäminen opetuksen ja T&K -työn yhteensovittamista tukeviksi oli jäänyt vähemmälle huomiolle. (Jaroma & al. 2008)

Puolet vastanneista ammattikorkeakouluista ilmoitti omassa organisaatiossaan sovitun T&K -työn eettisistä periaatteista ja laadun

varmistuksesta. Kaksi kolmasosaa oli pohtinut T&K -työhön liittyviä käsitteitä, mutta käsitteiden määritelmistä oli sovittu vain kolmasosassa ammattikorkeakouluja. Kansainvälisestä hanketoiminnasta puuttui suorat EU- rahoitukset. Mittavana ongelmana pidettiin myös T&K -työn omarahoitusosuuksien vähäisyyttä.

Tulokset osoittivat, että ammattikorkeakoulut ovat selvästi kehitystyössään eri vaiheissa ja ammatti- korkeakoulujen sisälläkin on koulutusalojen välillä eroja, mikä vahvisti käsitystä AMKtutka - kehittämisverkoston työn tarpeellisuudesta. Kyselyn tuloksia on voitu hyödyntää kehittämisrenkaiden työskentelyssä (emt).

AMKtutkan toiminta

Viisi kehittämisrengasta on laatinut omalle toiminnalleen 1½ vuoden toimintasuunnitelman tavoitteineen, toimenpiteineen ja tuotoksineen. Enenevässä määrin kehittämisrenkaiden konkreettisia tuloksia voidaan odottaa keväällä 2008, mutta oppimisprosessit ja hyvien käytänteiden levittäminen on jo työskentelyn aikana päässyt hyvään vauhtiin. Prosessien aikana tehtiin kaksi kyselyä. Toinen koskee ammattikorkeakoulujen opetuksen sisäisiä toimintamalleja ja toinen on henkilöstön osaamiskartoitus. Renkaiden teemoja työstetään mm. workshoppeissa, temaattisissa verkostoissa, benchmarkauksin ja sähköisesti. Kehittämisrenkaiden työskentelyn etenemistä voi seurata AMKtutkan kotisivulta osoitteesta: www.amktutka.fi. Tuotoksina syntyy esim. mallinnuksia, toimenpidesuosituksia, esimerkkejä hyvistä käytänteistä, artikkeleita, julkaisuja ja materiaalipankki. Teemaan liittyviä seminaareja on järjestetty yhteistyössä muiden kehittämisverkostojen kanssa. Hankkeen tuloksia tullaan jatkossakin levittämään seminaareissa. Kehittämisrenkaissa toteutetaan varsinainen työ, joka viedään käsiteltäväksi ja keskusteltavaksi laajemmille foorumeille.

ARENEn T&K -työryhmä toimii AMKtutkan kuudentena kehittämisrenkaana, T&K -työn käsitteelliset perusteet ja rahoitus. Heidän tuotoksenaan on syntynyt ARENEn julkaisema, 'Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehittämistyö, nykytila ja tavoitteet' -kirjanen. Julkaisua täydennetään helmikuussa 2008 julkaistavalla ammattikorkeakoulujen kärkihankkeita kuvaavalla uudella julkaisulla. Jatkossa rehtoriryhmä keskittyy erityisesti ammattikorkeakoulujen T&K -työn rahoitukseen ja resursointiin liittyviin kysymyksiin.

Kehittämisrengas on nimennyt kaksi alaryhmää, joista toinen selvittää ammattikorkeakoulujen T&K -toiminnan rahoitusta ja resursointia ja toinen työskentelee teemalla "Ammattikorkeakoulut ja innovaatiot". Molempien ryhmien tavoitteena on saada toimeksianto valmiiksi kevään aikana.

T&K -työn käsitteitä on työstetty AMKtutkan kotisivuilla olevan Wikimedian kautta. Tämän vuoden alusta kootaan rinnalle "uusi" käsityryhmä työstämään Wikimedialla saatuja kuvauksia/määritelmiä edelleen. Tavoitteena on, että mm. ammattikorkeakoulujen ja tilastokeskuksen kanssa päästään käsitteistä yksiselitteiseen tulkintaan.

Yhtenä AMKtutkan toimintamuotona on T&K -satelliittiryhmän toiminnan koordinointi. Ryhmä koostuu ammattikorkeakoulujen virallisesti nimetyistä T&K -työn vastuuhenkilöistä. Ryhmälle järjestetään yhteistyössä ammattikorkeakoulujen kanssa teemakohtaisia seminaareja. Erityisenä kiinnostuksen kohteena on ammattikorkeakoulujen T&K -toiminnan kilpailutekijät kuten yhteistyö, T&K -toiminnan vaikuttavuus ja sisällöt sekä resurssit. Osa satelliittiryhmän jäsenistä on mukana kehittämisrenkaiden toiminnassa. Satelliittiryhmällä on välillinen 'mentorin' rooli suhteessa kehittämisrenkaiden työskentelyyn.

Miten saavutetaan tuloksia yhteisellä oppimis- ja kehittämisfoorumilla?

Lähtökohtaisesti onnistumiseen vaikuttaa se, että kehittämisverkoston/-renkaiden ja muiden työryhmien jäseniä yhdistää jokin kaikkia kiinnostava tekijä (Helakorpi 2007, 38) ja tunne siitä, että yhdessä työskentely voi rikastaa omaa osaamista ja oman ammattikorkeakoulun kehittymistä. Kukaan ei kuitenkaan voi hyödyntää verkostoja toisen puolesta. Yhdessä työskentely edellyttää vahvaa sitoutumista, avoimuutta ja yksilöllistä aktiivisuutta. Usein tapaamiset ovat toisella paikkakunnalla, mikä tarkoittaa matkustamista, pitkiä työpäiviä ja jaksamista. Ammattikorkeakoulujen sitoutumista kehittämisverkoston työskentelyyn ilmentää riittävien resurssien varaaminen hankkeeseen osallistuville. Projektijohtaja, kehittämisrenkaiden puheenjohtajat ja johtoryhmä eivät saa unohtaa kannustamisen merkitystä. Toiminnallaan he pyrkivät resurssien puitteissa luomaan kehittämisrenkaille toimintaedellytyksiä ja helpottamaan käytännön asioiden hoitoa. Itsearviointin ohella johtoryhmä ja kehittämisrenkaiden puheenjohtajat arvioivat kehittämisverkoston toimintaa keväällä 2008. Arvioinnin tulee olla hanketta eteenpäin vievää ja rakentavaa.

Onnistumisen kannalta on oleellista, että työskentelyyn osallistuvat refleктоivat kehittämisrenkaassa oppimaansa, kokemuksiaan ja ajatuksiaan oman ammattikorkeakoulun henkilöstön kuin myös sidosryhmiensä kanssa, mikä rikastaa kehittämisrenkaiden työskentelyä. Tulosten hyödynnettävyyden kannalta myös tulokset ja syntynyt kehittämistieto tulee viedä ammattikorkeakoulujen ja niiden yhteistyökumppaneiden arkeen. Kehittämisverkoston tulokset tulevatkin parhaalla mahdollisella tavalla hyödynnettyä, kun jokainen verkostoon osallistuva toimii oman lähiverkostonsa keskiössä ja ottaa vastuuta organisaationsa uudistumisesta (Korpela 2007, 68). Viime kädessä kehittämisverkoston/-renkaiden onnistumisen mittana on se, että niillä on myönteistä vaikutusta osallistuvien tahojen toimintaan (Salonen 2007, 124).

Lähteet

Jaroma, A., Väättämoinen, R. & Tarhonen, T. 2008. Tutkimus- ja kehitystoiminnan ja opetuksen vuorovaikutuksen edistäminen ammattikorkeakouluissa - kysely ammattikorkeakouluille. Käsikirjoitus.

Helakorpi S. 2007. Verkostoituvaa ja verkottuvaa koulutusta - haasteita amk -toimintakulttuurille ja opettajan asiantuntijuudelle. Teoksessa Ammattikorkeakoulujen verkostohankkeet. Opetusministeriön julkaisu 2007:1. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto, 36-48.

OPM. 2008. Opetusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelma 2009–2012. Opetusministeriön julkaisuja 2008:4.

Pakarinen, T., Stenvall, K. & Tolonen, K. 2000. Ammattikorkeakoulut ja aluekehitys. Selvitys ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystoiminnasta. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.

Salonen P. 2007. Jalkauttaminen verkostojen haasteena. Teoksessa Ammattikorkeakoulujen verkostohankkeet. Opetusministeriön julkaisuja 2007:1. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto, 124-134.

Ståhle, P. & Laento, K. 2000. *Strateginen kumppanuus – avain uudistumiskykyyn ja ylivoimaan*. Ekonomia. WSOY: Porvoo.

Sund, A-M. 2007. Verkostohankkeet ammattikorkeakoulujen kehittämisen välineenä. Teoksessa Ammattikorkeakoulujen verkostohankkeet. Opetusministeriön julkaisuja 2007:1. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto.

Suominen K. 2004. Verkostomaisen yhteistyön jäljillä. Diskurssianalyttinen tutkimus organisaatioiden välisestä kehittämisverkostosta. Pro Gradu -tutkielma. Aikuiskasvatustiede. Kasvatustieteen laitos. Helsingin yliopisto.